

summè impinguabit, ac multò lætiorẽm fœcundiorẽmque reddet.

Modus & secretum ædificandæ viarũ sepis ac validæ, quæ futura sit horti tutissimum & perenne munimentum.

CAP. III.

Quoniam extremæ dementiæ censetur esse, Hortũ debet hortum habere ad vnguem excultum, præ re diligẽtes bẽ confitum, & curiosè institutum, sed qui dies claudi & ac noctes pateat tam incurfibus quàm iniurijs de- muniri. prædantium hominum, & deuastantium quadrupedum atque alitum: idcirco de illius munitione & sepimento omnium primũ, hĩc scribã. Variæ hortorum Quibus copia suppetit, hortos parietibus cingunt torum munit ac vestiunt. Alias macerías luto & lapide circa il- nitiones & los erigunt. Plerique tenuis fortunæ homines pa- sepimenta. leato vtuntur fimo & limo: aut saxa in ordinem congesta illis coagmentant. Sunt qui fossis & aggeribus circumdant: quod summè vitandum est, nam horti humores ita subducuntur, nisi fortè locus palustris fuerit. Rustica turba & plebeia, in syluis recisa spineta, vimineta & arundineta pro munimento illis adaptat. Quod Virgilium adnotauisse paulò antè docebamus his verbis:

Hortus erat iunctus casula, quem vimina pauca,

Virgilius in Moreto.

Et calamo redimita leui munibat arundo.

Verumenimuerò sepes ad hũc modum instituta, fatigabili labore quotannis ferè est reparanda: ap- positisque adminiculis subinde religanda, & instauranda. Quæ si firmis, viuisque radicibus nite- retur, colonum magno tædio, impensa, & sudore

Viua sepis
ac valide fa-
cultas & co-
moditas.

Erigeda vi-
ua sepis ra-
tio ex De-
mocrito.

Pro paliuro
quocaremus
albispini se-
minapote-
ris suppone-
re.

Ingeniosum
muniendi
horti secre-
tum.

leuaret. Nā præterquàm quòd labi aut euerti ne-
sciret, nisi radicitus effodiatur, etiam ne fulmine
quidem nec aquis, nec ferro, nec vêtis aut procel-
lis (vti iam dicta munimēta) imò verò ne igni, qui
cūcta solet edomare, aboleri quiret. Huius ratio-
nem & structuram Democritus in suis Georgicis
græcis, longè ante Columellam & Palladium, fa-
cilè & ingeniosè ostendit. Opportuno tēpore (in-
quit) colligito rubi vastissimi, quem caninum vo-
cant, necnō paliuri semina maturissima: ad hæc o-
xyacanthæ fructus, & cum erui farina & alterius
leguminis ex aqua, ad mellis crassamentū omnia
macerato: iisq; miscelaneis puteales vel nauticos
funes, aut alios vetustate detritos, ac iam ferè pu-
trescentes oblinito, & ita inducito, vt intra illorū
fibras & capillamēta, recepta semina seruari pos-
sint vsque ad verni tēporis initia. Quo aduentan-
te & blandiēte, vbi sepes futura erit, duos sulcos
à se duobus, tribusue pedibus separatos, sesqui pe-
dali altitudine institue: & prædictos funes cū im-
pressis seminibus leui terra ibi adobruæ, & si o-
pus fuerit, identidem irriga. Ita fiet vt intra mē-
sem, plus minus, tenella sepes surgat ac procedat.
Quæ adminiculis adiuuanda erit: quibus inter se
per vacua sulcorū spatia, enata coniungētur spi-
neta, futura horti vel agri validissimū munimen-
tum, & aduersus externas iniurias tutissimū pro-
pugnaculum. Columella virgeā & ligneā sepem
spatio, quod sulcis interiacer, erigendam præcipit:
quam supercendant vtriusq; sulci sentes, & habe-
ant, priusquam roborentur, in quo sese recipiāt,
& conquiescant. Alij, vt Diophanes inter Græcos
geoponicos celebris, & cum illo plerique alij, vi-
uam sepem hunc in modum erigunt. Virgas rubi
crassio-

crassiores in segmenta & particulas proscindunt, Viuæ sepi
easque scrobibus palmari altitudine apertis sedu ædificandæ
lô obruunt, ac quotidie donec germen erumpat, alia ratio.
& frondere conspiciantur, fossione ac rigatione,
si tempus inuitet, nutriunt ac refocillant : & ita
sepem validam, tutam ac perennem construunt
& ædificant.

De hortorum situ, aqua, & terra.

CAP. IIII.

Horti ab area, stabulis & fœnario, longè sibi
esse debent, si quidem id fieri potest. Nam Paleæ & ea-
palearum puluerem, ceu inimicum, ægrè patiun- rum puluis
tur ac sustinent: imò verò ne paleas ipsas, quod o- sunt hortis
lera lædant : quemadmodum scripsit Florenti- inimicissi-
nus Græcus, in suis georgicæ doctrinæ præceptis ma.
& institutionibus. Nam hærendo folia perfo-
rant, quæ perforata statim aduruntur. Profunt
tamen radicibus, perinde atque sterco, sed ra-
mulis & folijs nocentissimæ iudicantur: adhæc
arborum fœtibus qui lignosi non sunt, omnium-
que maximè vitibus, & inter lignosos amygdal-
is: vt alibi scribemus. Horti positio optima & Horti quæ-
laudabilis erit, si leniter inclinata planities cur- nam positio
sum fluentis aquæ per discreta spatia exceperit, optima &
In quam rem si defuerit fons, eius loco aut impri- laudabilis.
mendus erit puteus, aut, si id nequeas, cisterna, vt
vocât, superiori parte cõstruetur: vt illinc aquas
conferète pluuia, hortus per æstiuos ardores ex-
cipiat. Quod si his omnibus facultatibus carue- Secretū pro
ris, hortū tribus vel quatuor pedibus altius fodies, hortis siti-
ad similitudinem pastini, vt loquitur Palladius: culosis.
nam ita cultus siccitates negliget. In quo id quoq;
B 4 obser-